



Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De SS. Rogato, Saturnino, Faustino Et Martiale MM. In Africa. Item De SS.
Januario Et Ammono MM. Forte Romæ. Ex Martyrologiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUTORIB.
J. B.
Astorum de
iisdem

At longe alia est Baronio de sanctis Martyribus conjectura, quæ tamen, nisi forte Hieronymiani puri sint, sua pariter probilitate non caret. Suspicitur is in Annotatis ad Mrl. Romanum hoc die, passos illos in Africa fuisse, Capuæ vero celebrari ob translatas eo olim eorum reliquias. Primum enim Marcellus, Castus, Æmilius, Saturninus martyrum sunt Africanorum nomina. Passi in Africa sunt circa annum 250 Castus et Æmilius, ad diem 22 Maii, tum in Martyrologio Romano, tum in Actis nostris memorati. Item Marcellus, de quo Martyrologium Romanum ad diem 19 Februarii. Saturninos denique non paucos in Africa passos fuisse vel solus abunde ostendit Martyrologii Romani Index. Horum vero reliquias in Campaniam ex Africa fuisse deportatas, probabiliter conijci potest ex iis, quæ Victor Vitensis narrat lib. 1 de Persecutione Vandalica; scilicet Geisericum, Vandalorum regem, expugnata Carthagine jussisse, ut episcopi et nobiles laici, vel exsules, vel Vandalorum servi essent; Quodculdeum Carthaginensem episcopum cum maxima clericorum turba fractis navibus imponi jussisse, qui feliciter Neapolim Campaniæ appulerunt; senatorum multitudinem in partes transmarinas projecisse. Sub Hunerico quoque Geisericus successore Africæ complures episcopos in Corsicam relegatos fuisse, idem Victor scribit lib. 1v. Trasamundus denique multos eorum in Sardiniam exsules misit, ad quos exstat apud Ennodium lib. 11 Symmachi Papæ Epistola consolatoria.

conjectura.

12 Jam vero, quemadmodum sævientibus his Vandalorum in Catholicos Afros persecutionibus, ex Africa in Sardiniam ab exsulis Afris translatum creditur B. Augustini corpus; ita

Baronius conijcit, eadem tempestate, fuisse ex exsulum confessorum, huc atque illic dispersorum, numero, qui abductas secum sanctorum Martyrum reliquias in Capuanam detulerint, Capuanisque concesserint. Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ ad diem 6 Octobris, Baronium ita interpretatur, quasi is dixerit, Marcellum et Socios ex ipsorum Africanorum confessorum, qui persecutione Africa pulsi in Campaniam venerunt, numero fuisse: addit etiam, secundum Baronium de illis agi in Tabulis ecclesiæ Capuanæ, quod falsi arguit: sed Baronium neutrum dixisse, illius in hunc diem Annotata insipienti, manifestum est. Ceterum quod de S. Augustini corpore creditur, asserere videtur Beda ad diem 28 Augusti ita scribens: In Africa S. Augustini episcopi: qui primo de sua civitate propter barbaros Sardiniam translatus, nuper a Luitprando, rege Longobardorum, Ticinis relatus et honorifice conditus est. At simile testimonium pro translatis ex Africa SS. Marcelli et Sociorum Capuam reliquis non habemus. Alteram Florentinius conjecturam suggerit ad diem 16 Novembris, quæ forte Marcello et Sociis applicari posset: ibi enim de SS. Vitale, Januario, Justo, aliisque, Capuæ annuntiat, agens, ex Actis S. Sebastiani (quæ consule tom. 11 Januarii pag. 275 et seq.) refert, Christianorum quam plures, sæviante Romæ Diocletiani persecutione, duce Chromatio, et ex Coji Papæ consilio ex Urbe in Campaniam secessisse; horum multos Capuam divertere potuisse, et aliquos ibidem martyrio forte coronatos; quod similiter de SS. Marcello, Casto, Emilio et Saturnino suspicari quis posset. Sed divinationum jam satis est.

DE SS. ROGATO, SATURNINO, FAUSTINO ET MARTIALE MM.

IN AFRICA.

ITEM DE SS. JANUARIO ET AMMONO MM.

FORTE ROMÆ.

J. B.

EX MARTYROLOGIIS.

SEC. INCERTO.



uos primo loco nominavi Martires, Lucensis et Corbeiensis apud Florentinum Hieronymiani codices Africæ adscribunt: præterit vero Epternacensis. Lucensis sic habet: In Africa Rogati, Faustini, Saturnini, Januarii, et Marcialis. Sic Corbeiensis: In Africa Rogati, Saturnini, Januarii, Faustini, Martialis. Huc accedunt inter Auctaria Bedæ codices Vaticanus et S. Cyriaci tom. 11 Martii, qui sic habet: Et in Africa Rogati, Saturnini, Januarii, Faustini * et

* Fausti

Marcialis. Soluti Rogati (nescio, ejusdem, an diversi) meminere ad hunc pariter diem, sed sine loco, apud Sollerium Usuardina Auctaria Aquincinctinum, Cluniacense, Altempsianum et Lubeco-Coloniense: Belinus vero et Molanus Rogato episcopi titulum tribuunt: Martyris Altempsianum et Lubeco-Coloniensis Usuardi editio. Sed Aquincinctinum et Cluniacense nudum Rogati nomen referunt. Quod autem ad illos spectat, quos secundo loco nominavi, ex his Januarii in Martyrologis Lucensi et Corbeiensi Africæ quidem adscribitur una cum Rogato aliisque primo loco signatis;

A signatis; sed utrum Africa cum illis, an Romæ cum Ammono adscribendus sit, dubitare me cogit codex Epternacensis, in quo una cum Ammono Romæ annuntiatur hoc modo: Romæ, Januarii, Ammoni presbyteri. Porro Ammonum Lucensis et Corbeiensis codex Marcello, Casto, Emilio et Saturnino in Apulia conjungunt; sed cum in his Apulia per errorem videatur posita pro Capua, ut supra dictum est, Ammonum probabilius

Romæ secundum codicem Epternacensem passum fuisse, existimo. Id certum, nullum ex citatis Martyrologiis Ammonum cum Marcello et Sociis Capuæ annuntiare; proindeque Galesinius, dum Ammonum sub Antonii, ut apparet, nomine, et Avitum, qui hodie in codicibus nostris Hieronymianis non comparat, cum martyribus Capuanis conjunxit, depravatis codicibus verosimillime usus fuit.

AUCTORE
J. B.

DE S. PRUDENTIO MARTYRE

BESUÆ IN BURGUNDIA CULTO.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

J. B.

§ I. S. Prudenti apud martyrologos mentio, tempus necis incertum, palæstra et cultus antiquus.

B
SEC. INCERTO.
Besuensis
monasterii

Besuense Ordinis Benedictini cænobium in Burgundia, a fonte seu fluviolo Besua sic nuncupatum, Ararim inter et Tilam fluvios situm est in finibus Lingonum, distatque Divione leucis circiter quatuor. Condidi id, largissimeque ditavit Amalgarius, amplè in Burgundia provincie dux, Anno, inquit Chronicum Besuense tom. I Spicilegii Dacheriani primæ editionis, qua hic perpetuo utar, pag. 490, ab Incarnatione Domini sexcentesimo, Indictione tertia, presidente sanctæ Romanæ Ecclesiæ Gregorio Papa, Mauricio vero caesare imperante in Repub. beato Columbano commorante in Burgundia. Et hæc quidem temporis conditi Besuensis monasterii notæ chronica sibi congruunt: sed addere videtur Clotarii II, Chilperici filii, in Burgundia regnantis tempore id accidisse; quem anno regni sui trigesimo labente, mortuo Sigeberto, Austrasiæ Burgundiæque dominum, ac totius Franciæ regem evasisse, Fredegarius scribit cap. 42 et seq., quod alii ad annum Christi 613, alii ad sequentem referunt. Serius itaque conditi monasterium Besuense cæperit, cujus quidem primordia Cointius anno 616 afficit; at Mabillonius in Annalibus Benedictinorum ad annum 629, num. 14 vix ante annum 630 conditi potuisse propterea existimat, quod primus illius abbas Waldalenus, S. Columbani discipulus, quem non ante annum 30 ætatis suæ abbatie regimen suscepisse ponit, ad annum quartum Theodorici, Chlodovei Junioris et Bathildis reginæ filii, id est, usque ad annum circiter 680, ex relato in Chronico Besuensi Theodorici diplomate tom. I Spicilegii laudati pag. 501 et seq., vitam protraxisse noscatur; nec admodum credibile appareat, Waldalenum annum ætatis suæ 110 tum aut numerasse aut etiam superasse.

notitia, in
quo

2 Stetit porro incolome Besuense monasterium usque ad Pipini Francorum regis tempora; quibus id monachis Benedictinis ereptum fuit usque ad annum 830, quo, agente Aberico Lingonensi episcopo, et annuente Ludovico Pio, ad Benedictinos rediit, ut habetur in utriusque diplomate apud Acherium citatum a pag. 507. Insigne quoque eodem sæculo Besuense monasterium a

Geilone, altero Lingonensi episcopo, munus accepit, qui advectum illuc peregre S. Prudentii martyris corpus, ut infra fustus dicitur, in Apostolorum Petri et Pauli templo honorifice collocavit. Sanctus hic Martyr ante sæculum nonum, quæ temporum iniquitas fuit, parum aut nihil habuit celebritatis et famæ: ut mirum minime sit, illius mentionem in antiquis et classicis Martyrologiis non reperiri, licet non omni omnino cultu, ut suo loco observabitur, antiquitus caruisse videatur. Factus a sæculo nono celebrior, in Fastis sacris apud recentiores martyrologos locum invenit, licet, quantum quidem detegere mihi licuit, paucos, et inter se non parum subinde dissidentes. Quos reperi, profero.

3 Sollerius ad diem 8 Octobris in Auctariis Usuardinis ex duplici Martyrologio seu Calendario, altero Bizunticensi, Salinensi altero Franciscanorum hæc recitat: In Bezua monasterio, exceptio corporis S. Prudentii martyris. Buceolinus Menologio Benedictino aliquot Sanctorum catalogum, per singulos anni menses distributum, subjicit, iis Sanctis enumerandis destinatum, quos, licet Benedictini Ordinis alumni certo non fuerint, ad illum tamen peculiari quadam ratione pertinere ratus est, quod in Ordinis sui cænobiis eorum corpora hospitentur: ibi autem ad diem 6 Octobris lego, quæ sequuntur: In monasterio Atornensi (nam et sic olim appellatum fuit, quod modo passim Besuense audit) juxta flumen Besuæ, natalis S. Prudentii martyris. Ejus sacrum corpus ibidem reconditum est a Gerlone (lege Geilone) episcopo Lingonensi. Saussayus in Martyrologio Gallicano ad diem 6 Octobris ita paulo uberius scribit: In territorio Lingonensi natalis sancti Prudentii martyris, ibi a Wandalis pro testimonio Jesu trucidati. Hujus corpus in tumultu gloriosum diu post agonem Gerlo, piissimus episcopus Lingonensis, in Atornense monasterium ad fontem Besuæ transtulit, condigna veneratione percolendum. Castellani in Martyrologio Universalis verba sunt ad diem 6 Octobris: Apud Pictavos, S. Prudentius (Gallicæ S. Prouents illum nominat) cultus velut martyr Besuæ in Burgundia, ubi ex ejus reliquiis: qui pag. 1200 recitatæ modo S. Prudentii annuntiationi hæc addenda mo-

martyrologi
aliquot recentiores

F